

R O M Â N I A

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 18/2019 Dosar nr. 1878/1/2019

Pronunțată în ședință publică astăzi, 29 octombrie 2019

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 66 din 30/01/2020

Daniel Grădinaru - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului

Alexandra Iuliana Rus - judecător la Secția penală

Marius Dan Foitoș - judecător la Secția penală

Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală

Mirela Sorina Popescu - judecător la Secția penală

Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală

Ionuț Mihai Matei - judecător la Secția penală

Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală

Săndel Lucian Macavei - judecător la Secția penală

Pe rol se află soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017, prin care se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

"Dacă obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal".

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Conform art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare, la ședința de judecată a participat doamna Victoria Baci, magistrat-asistent în cadrul Secției penale.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, domnul judecător Valentin Horia Șelaru, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 1.449/1/2019 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

A menționat că, la dosar, au transmis puncte de vedere Curțile de Apel București, Pitești, Iași, Galați, Brașov, Timișoara, Ploiești, Bacău, Cluj, Târgu Mureș, Suceava, Craiova, Alba Iulia și instanțele arondate acestora, Departamentul de Drept penal din cadrul Facultății de Drept a Universității din București, Centrul de cercetări în Științe penale din cadrul Facultății de Drept a

Universității de Vest din Timișoara, precum și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De asemenea a învederat că, la data de 21 august 2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus concluzii scrise.

În continuare, a arătat că, la dosar, a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor care a fost înaintat părților la data de 8 octombrie 2019, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 1.878/1/2019.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut că sesizarea este admisibilă în raport cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, inclusiv sub aspectul dependenței care există între problema de drept supusă discuției, respectiv dezlegarea care ar urma să se dea acesteia și soluția ce urmează să fie pronunțată de către instanța de trimitere sub aspectul tipicității infracțiunii deduse judecății.

Pe fondul chestiunii de drept a apreciat că pentru a se răspunde la întrebarea instanței care a dispus sesizarea ar trebui făcut un examen comparativ între măsura preventivă a controlului judiciar, respectiv ipoteza în care acesta constă în interzicerea dreptului de a conduce anumite vehicule și suspendarea exercițiului dreptului de a conduce anumite vehicule pe drumurile publice ca situație premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal. Comparația ar trebui să vizeze natura juridică, domeniul de aplicare, precum și limitele de aplicare a acelor noțiuni tehnico-juridice.

Referitor la măsura preventivă a controlului judiciar a arătat că aceasta este o măsură complexă, întrucât intră sub incidența mai multor garanții constituționale, și în același timp este o măsură restrictivă de drepturi, întrucât presupune impunerea unor obligații inculpatului prevăzute de lege sau stabilite de organul judiciar. Obligațiile care conturează caracterul constrângător al măsurii controlului judiciar au un caracter negativ sau pozitiv, după caz, iar scopul lor este acela de a înlătura o stare de pericol actuală sau potențială, stare de pericol ce ar viza buna desfășurare a procesului penal, prezența inculpatului la urmărirea penală sau judecată ori prevenirea săvârșirii de alte infracțiuni.

Așadar, natura juridică a măsurii controlului judiciar este una esențialmente procesuală, având în vedere scopul în considerarea căruia a fost dispusă, precum și limitele de aplicare a acestei măsuri, dar și consecințele juridice în cazul nerespectării ei. Or, consecința juridică a fost anticipată de legiuitor în cuprinsul dispozițiilor art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală, care prevăd, în mod expres, sancțiunea care intervine în ipoteza nerespectării acestei obligații, și anume posibilitatea pe care o are organul judiciar de a înlocui această măsură cu altă măsură preventivă mai severă. Această înlocuire nu are loc în mod automat, ci este subsumată scopului procesual, urmând să fie evaluată pe cale judiciară de către organul judiciar competent.

Așadar, în ceea ce privește măsura controlului judiciar, este evident că aceasta are natura unei obligații de a nu face dispuse pe cale judiciară în scop procesual și are un caracter preventiv, condiționând libertatea inculpatului de limitele și cazul în care a fost dispusă.

Spre deosebire de această măsură preventivă, suspendarea exercițiului dreptului de a conduce anumite vehicule pe drumurile publice, care reprezintă situația premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, este o sancțiune contravențională complementară, ce se dispune pe un anumit interval de timp, vizează toate categoriile de vehicule care intră în categoria pentru care a fost obținut permisul de conducere, și nu doar anumite vehicule, așa cum prevede art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală.

Totodată, trebuie observat că și rațiunile instituirii celor două măsuri sunt diferite. Astfel,

infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal, care are ca situație premisă suspendarea dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice, vizează ocrotirea siguranței circulației pe drumurile publice, pe când dispunerea unei obligații similare în cadrul controlului judiciar vizează buna desfășurare a procesului penal.

Așadar, în opinia Ministerului Public este evidentă natura juridică a celor două instituții, motiv pentru care a solicitat admiterea sesizării, iar pe fondul chestiunii de drept a solicitat să se constate că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar în cadrul instituției prevăzute de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercițiului dreptului de a conduce și, ca atare, nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Daniel Grădinaru, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterea închisă, iar Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a reținut dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data de 14 decembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 7.322/285/2017, Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

"Dacă obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal".

II. Expunerea succintă a cauzei

Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelului declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria (...) împotriva Sentinței penale nr. 406 din data de 16 mai 2018, pronunțată de Judecătoria (...) în Dosarul nr. 7.322/285/2017.

Prin Rechizitoriul Parchetului de pe lângă Judecătoria . . . nr. 4.038/P/2016 din 14 decembrie 2017 a fost trimis în judecată inculpatul . . . , sub aspectul săvârșirii infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, faptă prevăzută și pedepsită de art. 335 alin. (2) din Codul penal, constând în aceea că, la data de 4 octombrie 2016, în jurul orei 14,05, a condus autoturismul marca Mercedes, cu numărul de înmatriculare . . . , pe str. Ștefan cel Mare, pe raza orașului Vicovu de Sus, din direcția comunei Putna către centrul orașului Vicovu de Sus, fără a avea dreptul de a conduce pe drumurile publice.

În fapt, s-a reținut că la data de 4 octombrie 2016, în jurul orelor 14,05, . . . din comuna Vicovu de Jos, în timp ce se deplasa cu autoturismul marca Opel Corsa, cu nr. de înmatriculare . . . pe strada Ștefan cel Mare, pe raza orașului Vicovu de Sus, din direcția comunei Vicovu de Jos către comuna Putna a efectuat manevra de viraj la stânga pe trecerea pentru pietoni semnalizată și marcată corespunzător și nu a acordat prioritate de trecere autoturismului marca Mercedes, cu nr. de înmatriculare . . . , condus de către inculpatul . . . din comuna Brodina, care circula din sens opus, din direcția comunei Putna către comuna Vicovu de Jos, intrând în coliziune cu acesta.

Fiind interogată baza de date DEPABD s-a constatat faptul că inculpatul . . . figurează cu

mențiunea dreptul de a conduce "cu restricții - suspendat", referitor la dreptul de a conduce.

Din cercetările efectuate a rezultat că inculpatul a fost anterior cercetat în Dosarul nr. 3.741/P/2016 al Parchetului de pe lângă Judecătoria . . . și prin Ordonanța din data de 21 septembrie 2016 s-a dispus luarea măsurii preventive a controlului judiciar față de inculpatul . . . pentru o perioadă de 60 de zile, începând de la data de 22 septembrie 2016 până la data de 20 noiembrie 2016, stabilindu-se printre obligații și cea prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, respectiv de a nu conduce nicio categorie de autovehicule pe perioada controlului judiciar. Ordonanța i-a fost adusă la cunoștință inculpatului pe bază de semnătură, acesta luând cunoștință de obligația impusă de organul judiciar, respectiv "de a nu conduce nicio categorie de autovehicule", punându-i-se în vedere, prin aceeași ordonanță, că, în cazul nerespectării măsurilor și obligațiilor impuse, măsura controlului judiciar se va înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau a arestului preventiv.

Prin Încheierea nr. 73 din 20 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 5.197/285/2016 al Judecătoriei . . ., s-a dispus înlocuirea măsurii preventive a controlului judiciar cu măsura preventivă a arestului la domiciliu, pentru o perioadă de 30 de zile, față de inculpatul . . ., reținându-se că inculpatul a încălcat cu rea-credință, la data de 4 octombrie 2016, obligația de a nu conduce nicio categorie de autovehicule, prevăzută la pct. 1 lit. f) din dispozitivul ordonanței procurorului ce i se comunicase, sub semnătură, la data de 21 septembrie 2016, ora 11,50, aspect de altfel recunoscut de acesta.

Prin Sentința penală nr. 406 din 16 mai 2018, pronunțată de Judecătoria (...) în Dosarul nr. 7.322/285/2017, în baza art. 396 alin. (1) și (5) din Codul procedură penală raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul procedură penală, inculpatul (...) a fost achitat pentru săvârșirea infracțiunii de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană căreia exercitarea dreptului de a conduce autoturisme i-a fost suspendat, prevăzută și pedepsită de art. 335 alin. (2) din Codul penal, întrucât fapta nu este prevăzută de legea penală.

Împotriva sentinței penale anterior menționate a declarat apel Parchetul de pe lângă Judecătoria (...), solicitând, în esență, condamnarea inculpatului la pedeapsa închisorii.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

În opinia instanței de trimitere sunt posibile două interpretări ale textelor de lege relevante.

Într-o primă opinie se reține că obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte pe durata măsurii controlului judiciar sunt prevăzute în mod expres în cuprinsul actului prin care se dispune luarea măsurii controlului judiciar și tot în conținutul aceluiași act i se atrage atenția inculpatului că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care îi revin, măsura controlului judiciar se poate înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive [art. 215 alin. (3) din Codul de procedură penală].

Obligația impusă inculpatului de către organul judiciar, în conținutul măsurii preventive a controlului judiciar, de a nu conduce vehicule pe o anumită perioadă nu constituie o măsură tehnico-administrativă pentru a constitui situația premisă relativ la infracțiunea de conducere a unui vehicul de către o persoană căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată.

Prin urmare, încălcarea de către inculpat a uneia dintre obligațiile impuse prin luarea măsurii preventive a controlului judiciar nu realizează cerințele de tipicitate pentru infracțiunea de conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Într-o a doua opinie, analiza dispoziției legale de la art. 335 alin. (2) din Codul penal pornește de la constatarea faptului că noțiunea juridică de "suspendare a exercitării dreptului de a conduce" nu este definită în vreun act normativ. Astfel, în cuprinsul actului normativ de referință în materie, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația de drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare (O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare), este definită, la art. 6 pct. 291, noțiunea de "suspendarea înmatriculării", însă nu și suspendarea dreptului de a conduce.

În consecință, față de împrejurarea că legea nu definește juridic noțiunea de suspendare a dreptului de a conduce (deși legiuitorul a înțeles să definească la începutul O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la art. 6, 45 de termeni cu care operează în mod uzual în cuprinsul actului normativ), iar jurisprudența și doctrina au recunoscut în mod constant și unanim existența infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal (conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană . . . căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată), chiar dacă era în fapt incidentă o măsură tehnico- administrativă cum este cea reglementată de art. 111 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că termenul de suspendare din cuprinsul art. 335 alin. (2) din Codul penal trebuie interpretat conform limbajului comun.

Astfel, conform Dicționarului explicativ al limbii române, "a suspenda" înseamnă în sens propriu "a atârna", iar în sens figurat "a întrerupe, a amâna, a opri temporar o activitate. ^{â*} A face să înceteze temporar o acțiune judiciară; a interzice temporar exercitarea unor drepturi". S-a apreciat, așadar, că acest din urmă sens - a interzice temporar exercitarea dreptului de a conduce - este în fapt avut în vedere de organele judiciare și de doctrină atunci când rețin incidența infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, când inculpatul conduce atunci când permisul i-a fost reținut și i s-a eliberat o dovadă înlocuitoare fără drept de a conduce.

Textul de lege nu instituie vreo condiție suplimentară pentru existența infracțiunii, referitor la organul care poate dispune suspendarea (organ de poliție sau organ judiciar, agent constator sau șeful poliției etc.), la actul în baza căruia operează interdicția (proces-verbal de contravenție, act de dispoziție al șefului poliției, dovadă înlocuitoare fără drept de circulație etc.) sau la temeiul suspendării ca urmare a cumulării de puncte - art. 103 alin (1) lit. a) și b) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ori ca urmare a finalizării anchetei penale prin soluții ce nu impun anularea permisului de conducere - art. 103 alin. (1) lit. c) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau simpla ridicare a permisului ca urmare a săvârșirii unei presupuse infracțiuni la regimul rutier.

Tocmai pentru a acoperi această diversitate de situații ce poate conduce la aplicarea unei interdicții de a conduce, legiuitorul a dispus în mod expres că "perioada în care titularul permisului de conducere nu are dreptul de a conduce . . . se consideră perioadă de suspendare a exercitării dreptului de a conduce" - art. 97 alin. (3) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Examinând din această perspectivă dispozițiile art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, s-a constatat că acestea se referă la posibilitatea organului judiciar (procuror, judecător de drepturi și libertăți, judecător de cameră preliminară sau instanță de judecată) de a impune inculpatului obligația de a nu conduce vehicule anume stabilite, ceea ce nu poate constitui decât o interdicție temporară a dreptului de a conduce, atât în sensul limbajului comun (conform definiției semantice a verbului "a suspenda"), cât și conform art. 97 alin. (3) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pe de altă parte, s-a apreciat că împrejurarea că încălcarea obligațiilor instituite de organul judiciar în cadrul controlului judiciar atrage sancțiuni în plan procesual penal (luarea unei măsuri preventive privative) nu constituie un impediment pentru producerea unor consecințe juridice și în planul dreptului penal substanțial. S-a subliniat că această situație poate fi incidentă în cazul instituirii obligației prevăzute de art. 215 alin. (2) lit. j) din Codul de procedură penală - să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte arme, a cărei încălcare poate constitui în același timp și infracțiunea prevăzută de art. 342 din Codul penal.

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor

judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

În urma consultării instanțelor de judecată s-au evidențiat două opinii.

Potrivit primei opinii, obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar, conform dispozițiilor art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

În acest sens au opinat secțiile penale ale curților de apel: București, Pitești, Iași, Galați, Brașov, Timișoara, tribunalele: București, Călărași, Ilfov, Teleorman, Covasna, Arad, judecătoria: Oltenița, Alexandria, Vaslui, Reghin, Șimleu Silvaniei.

În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au precizat, în esență, că situația premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal este reprezentată de existența unei suspendări a exercitării dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice, conform legii speciale privind circulația pe drumurile publice. În acest sens, potrivit O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suspendarea dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice intervine ca urmare a aplicării unei sancțiuni contravenționale complementare sau ca urmare a luării măsurii tehnico-administrative a reținerii permisului de conducere.

Însă prin luarea măsurii controlului judiciar și impunerea obligației de a nu conduce vehicule anume stabile de organul judiciar, conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu operează suspendarea exercitării dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice, ci se instituie o obligație procesuală în scopul bunei desfășurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni.

Obligația astfel instituită nu are un rol sancționator, ci are un caracter preventiv, motiv pentru care organul judiciar are obligația de a-i atrage atenția inculpatului că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor ce îi revin, măsura controlului judiciar se poate înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau cu măsura arestării preventive, conform art. 215 alin. (3) și (7) din Codul de procedură penală.

În opinia contrară s-a apreciat că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar, conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

În acest sens au comunicat puncte de vedere curțile de apel: Ploiești, Bacău, tribunalele: Giurgiu, Timiș, Vaslui, Ialomița, Caraș-Severin, judecătoria: Baia Mare, Târnăveni, Odorheiu Secuiesc, Reșița, Caransebeș, Giurgiu, Bolintin-Vale, Cornetu, Roșiori de Vede, Videle, Zimnicea, Turnu Măgurele.

În susținerea acestei opinii s-a arătat, în esență, că existența infracțiunii în varianta incriminată prin dispozițiile art. 335 alin. (2) din Codul penal impune realizarea unei situații premisă, și anume: persoana acuzată să aibă la momentul săvârșirii faptei imputate suspendată exercitarea dreptului de a conduce.

Măsura suspendării exercitării dreptului de a conduce autovehicule în România poate fi de natură contravențională sau poate fi dispusă ca obligație de sine stătătoare în structura măsurii preventive a controlului judiciar.

S-a mai arătat că din interpretarea dispozițiilor art. 335 alin. (2) din Codul penal rezultă că legiuitorul nu impune anumite condiții specifice pentru a se reține săvârșirea infracțiunii supuse analizei, nefiind explicată în niciun fel noțiunea de "suspendare" și nici condiționată de alte elemente de fapt sau de drept care ar trebui să fie întrunite în cauză.

S-a mai apreciat că măsura contravențională a suspendării exercitării dreptului de a conduce are caracter sancționator, fiind consecința răspunderii contravenționale, având însă același conținut ca și obligația care poate fi dispusă în conținutul măsurii preventive a controlului judiciar. Or, suspendarea dreptului de a conduce autovehicule în România, sintagmă folosită de textul art. 335 alin. (2) din Codul penal, nu face niciun fel de distincție între măsura contravențională și obligația dispusă în conținutul măsurii preventive.

Mai mult, s-a arătat că nerespectarea unei obligații impuse în cadrul măsurii preventive restrictive de drepturi a controlului judiciar poate atrage înlocuirea acestei măsuri cu una mai severă, privativă de libertate, însă nu este de natură să conducă la imposibilitatea reținerii consumării infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, cu consecința exonerării de răspundere penală.

Răspunsurile curților de apel: Cluj, Târgu Mureș, Suceava, Craiova, Alba Iulia, tribunalelor: Brașov, Cluj, Bistrița-Năsăud, Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, judecătoriilor: Brașov, Făgăraș, Rupea, Gheorgheni, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Întorsura Buzăului, Zărnești cuprind doar mențiunea neidentificării, în jurisprudența acestora ori, după caz, a instanțelor din circumscripție, a unor hotărâri relevante pentru problema de drept ce face obiectul sesizării.

V. Opinia specialiștilor consultați

În condițiile art. 476 alin. (10) cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-au solicitat puncte de vedere specialiștilor cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

V.1. Departamentul de drept penal din cadrul Facultății de Drept a Universității din București, prin conferențiar univ. dr. Andrei Zarafiu, a opinat în sensul că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar, conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

În susținerea acestei opinii s-a arătat că, de principiu, nu poate fi identificat un impediment legal sau funcțional care să excludă cumulul de consecințe juridice ale nerespectării unei obligații judiciare, câtă vreme acestea se manifestă în registre diferite. Nici măcar instituirea unei sancțiuni exprese de către legea de procedură nu împiedică angajarea și unor consecințe pe plan substanțial. Premisa acestei duble manifestări este respectarea limitelor bidimensionale, materiale și formale ale contextului în care urmează să se producă.

Relevanța penală a activității prin care se realizează încălcarea obligației instituite ca urmare a luării unei măsuri procesuale poate fi însă reținută doar în contextul unei depline concordanțe cu elementele de tipicitate prevăzute de textul incriminator, neputând fi stabilită prin analogie.

Potrivit Codului de procedură penală, măsura controlului judiciar împreună cu aparenta sa modalitate (doar din perspectiva conținutului) a controlului judiciar pe cauțiune au fost reglementate în mod autonom, și nu ca forme de individualizare a arestării preventive.

Controlul judiciar este o măsură complexă, care poate intra sub incidența mai multor garanții convenționale sau constituționale (referitoare la libertatea de circulație, libertatea întrunirilor etc.), condiționând aceste libertăți prin obligațiile care trebuie respectate pe durata pentru care a fost instituită măsura.

Aceste obligații configurează conținutul constrângător al măsurii controlului judiciar și au caracter pozitiv (de a face) sau negativ (interdicții). Chiar dacă sunt instituite pe cale judiciară (prin actul de luare a măsurii), obligațiile au un fundament legal, neputând fi stabilite (în mod automat sau la aprecierea organului judiciar competent) decât dacă sunt dintre cele enumerate exhaustiv de art. 215 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.

Natura esențialmente procesuală a măsurii controlului judiciar este un indicator relevant pentru determinarea registrului în care se manifestă consecințele juridice generate de nerespectarea obligațiilor ce intră în conținutul măsurii. Controlul judiciar nu este nicio măsură procedurală (acte

constrângătoare dispuse pentru realizarea optimă a unor activități judiciare) și cu atât mai mult o sancțiune care să genereze incapacități, interdicții sau decăderi pe plan substanțial.

Finalitatea măsurii este exclusiv una procesuală, care derivă în mod natural din nevoia de a asigura realizarea scopului (el însuși procesual) în considerarea căruia a fost dispusă. Astfel, obligațiile din cuprinsul măsurii, inclusiv cele negative, tind să înlăture o stare potențială sau actuală de pericol, care ar privi, potrivit art. 202 alin. (1) din Codul de procedură penală, buna desfășurare a procesului penal, împiedicarea sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori prevenirea săvârșirii unei alte infracțiuni.

Fiind dispusă în scop procesual, limitele, dar și consecințele juridice ale nerespectării măsurii controlului judiciar operează în primul rând, în mod evident, tot la nivel procesual, aceste consecințe fiind evaluate anticipat, la nivel normativ, în cuprinsul dispozițiilor art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală.

De asemenea, s-a apreciat că obligația de a nu conduce anumite vehicule, dispusă în cadrul controlului judiciar, nu echivalează cu suspendarea dreptului de a conduce pe drumurile publice, arătându-se că nu există identitate de natură juridică, domeniu de aplicare și consecințe între cele două noțiuni tehnico-juridice.

Dacă interdicția prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală are natura unei obligații de a nu face, dispusă pe cale judiciară în scop procesual și având o evidentă natură preventivă, "suspendarea exercitării dreptului de a conduce", situația premisă pentru infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal nu este o noțiune calificată legal. Absența unei definiții juridice este justificată prin natura evidentă a sensului pe care îl presupune și care face superflua orice explicație suplimentară. În acest caz, sensul obișnuit al termenului este acoperitor, nefiind necesară înlocuirea cu un termen tehnic, calificat legal.

Relevante pentru situația premisă sunt realitatea și actualitatea consecinței produse, și nu modalitatea în care a intervenit sau autoritatea care a dispus-o.

Din această perspectivă, prin raportare la dispozițiile O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suspendarea exercitării dreptului de a conduce este determinată:

(i) de aplicarea, într-una dintre modalitățile prevăzute de lege, a sancțiunii contravenționale complementare prevăzute de art. 96 alin. (2) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare (săvârșirea unei anumite contravenții, cumul de puncte de penalizare etc.);

(ii) de reținerea permisului de circulație conducătorului unui vehicul implicat într-un accident de circulație din care a rezultat uciderea sau vătămarea corporală a unei persoane și care a încălcat o regulă de circulație, eliberându-i-se o dovadă fără drept de circulație;

(iii) de sesizarea instanței de judecată cu o cerere de anulare a permisului de conducere pe motiv că a fost obținut cu încălcarea normelor legale;

(iv) de situația în care, împotriva titularului permisului de conducere, s-a luat măsura de siguranță prevăzută la art. 108 lit. c) din Codul penal, caz în care suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune pe întreaga perioadă cât durează interzicerea dreptului de a exercita profesia sau ocupația de conducător de autovehicul.

În toate cazurile, suspendarea se dispune pentru o perioadă limitată (fie cuantificată material, de exemplu, între 30 și 90 de zile, fie individualizată generic, de exemplu, până la rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești) și privește exercițiul dreptului de a conduce pe drumurile publice.

Obligația de a nu conduce, instituită în cadrul controlului judiciar, are întotdeauna un obiect individualizat, întrucât privește un vehicul anume stabilit de organul judiciar, fie în mod singular, fie

prin indicarea categoriei din care face parte. Această obligație negativă nu privește automat dreptul de a conduce pe drumurile publice întrucât, potrivit art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, se referă la orice tip de vehicul, fără a fi limitată la autovehicule, tramvaie sau alte vehicule pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere (ca în cazul suspendării).

În schimb, prin natura ei, suspendarea exercițiului dreptului își produce efectele restrictive cu privire la însuși dreptul de a conduce pe drumurile publice, operând la nivel generic pentru toate tipurile de vehicule ce fac parte din categoria pentru care s-a obținut permis de conducere.

Fără a afecta substanța sau existența dreptului, suspendarea înlătură posibilitatea manifestării lui în mod legal.

Efectul suspendării exercițiului dreptului de a conduce este însă complet, în sensul că înlătură/interzice pentru perioada stabilită toate modalitățile sale de manifestare, fără a fi individualizat pe anumite forme.

Astfel, situația premisă în cazul ambelor forme ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (1) și (2) din Codul penal se referă la dreptul de a conduce pe drumurile publice, care fie nu a fost dobândit niciodată ori, deși dobândit, a fost pierdut în condițiile legii (prin anularea permisului în condițiile art. 114 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare), fie există, dar nu poate fi exercitat ca urmare a suspendării.

De asemenea, autorul opiniei juridice a mai arătat că asimilarea nerespectării obligației de a nu conduce anumite vehicule din conținutul controlului judiciar cu elementul material al infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal este împiedicată și de lipsa de identitate între valorile juridice ocrotite prin cele două dispoziții.

În acest sens s-a menționat că, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, obiectul juridic constă în relațiile sociale referitoare la siguranța circulației pe drumurile publice, pe când o eventuală incriminare a nerespectării obligației de a nu conduce din conținutul controlului judiciar ar leza mai degrabă relațiile sociale referitoare la înfăptuirea justiției penale, ce implică și obligația respectării interdicțiilor dispuse pe cale judiciară.

Nu în ultimul rând, nici echivalarea consecințelor unei interdicții stabilite ca urmare a luării măsurii controlului judiciar cu interdicțiile exprese dispuse în urma aplicării unei pedepse complementare sau luării unei măsuri de siguranță nu are fundament juridic.

Astfel, potrivit art. 114 alin. (1) lit. d) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, aplicarea, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, a pedepsei complementare a interzicerii dreptului de a conduce anumite categorii de vehicule stabilite de instanță atrage anularea permisului de conducere.

În schimb, potrivit art. 110 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care s-a luat măsura de siguranță prevăzută la art. 108 lit. c) din Codul penal (interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție ori de a exercita o profesie, meserie sau activitate), persoana în cauză are suspendată exercitarea dreptului de a conduce pe întreaga perioadă cât durează interzicerea.

Or, în cazul obligației de a nu conduce anumite vehicule din conținutul controlului judiciar, legea nu califică din punct de vedere substanțial (al dreptului de a conduce pe drumurile publice) consecința nerespectării sale, ci doar procesual.

A considera că această obligație constituie o suspendare a dreptului de a conduce, întrunind astfel elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, înseamnă a accepta o incriminare dedusă pe cale de interpretare, ce ridică serioase probleme legate de respectarea exigențelor constituționale și convenționale referitoare la previzibilitatea și accesibilitatea legii penale.

V.2. Centrul de cercetări în științe penale din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din

Timișoara, prin lector univ. dr. Flaviu Ciopec, a opinat pe fondul chestiunii de drept în același sens, respectiv că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

În argumentarea acestei opinii s-a arătat, în esență, că obiectul juridic al infracțiunii reglementate de art. 335 din Codul penal, așa cum în mod unanim s-a statuat în doctrină, constă în relațiile sociale referitoare la siguranța circulației pe drumurile publice. Această valoare socială nu este însă vizată și de obligația reglementată de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, instituită de către organul judiciar într-unul dintre scopurile prevăzute de art. 202 alin. (1) din Codul de procedură penală - buna desfășurare a procesului penal, împiedicarea sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori prevenirea săvârșirii unei alte infracțiuni.

Natura juridică diferită a suspendării dreptului de a conduce autovehicule și cea a obligației de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar induce consecințe diferite: în plan procesual este vizat pe această cale un scop eminamente preventiv, circumscris dispozițiilor art. 202 alin. (1) din Codul de procedură penală, în cazul nesocotirii obligației de a nu conduce anumite vehicule stabilite de organul judiciar, iar, în plan substanțial, un scop punitiv, în cazul nesocotirii efectului juridic al suspendării dreptului de a conduce autovehicule.

Fiecare dintre aceste consecințe este prestabilită la nivel normativ de legiuitor, sancțiunea aplicabilă fiind diferită în cele două cazuri. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală, "în cazul în care, pe durata măsurii controlului judiciar, inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin (...) judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, la cererea procurorului ori din oficiu, poate dispune înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege". Potrivit dispozițiilor art. 335 alin. (2) din Codul penal, "conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană (...) căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată (...) se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă".

S-a mai arătat că, deși suspendarea dreptului de a conduce nu este definită în O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ceea ce conduce la concluzia că acesteia trebuie să i se atribuie sensul din limbajul comun, această împrejurare nu poate genera consecința stabilirii unei identități de obiect între ea și obligația de a nu conduce anumite vehicule reglementată de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală.

Obligația de a nu conduce, instituită ca obligație negativă facultativă în câmpul procesual al măsurii preventive a controlului judiciar, are întotdeauna un obiect individualizat de organul judiciar care a dispus-o - un vehicul anume stabilit de organul judiciar. Această obligație nu vizează dreptul de a conduce, care, din punct de vedere juridic, nu este afectat. Prin urmare, în toată perioada pentru care a fost dispusă măsura preventivă a controlului judiciar, dreptul inculpatului de a conduce nu este suspendat, acesta având doar obligația de a nu conduce vehiculul anume stabilit de organul judiciar.

Suspendarea exercițiului dreptului de a conduce este, de regulă, o sancțiune administrativă care vizează însuși dreptul de a conduce pe drumurile publice, având ca efect o îneficientizare temporară a dreptului de a conduce toate tipurile de vehicule pentru care a fost obținut permisul de conducere. Astfel, deși dreptul de a conduce nu a fost abolit din punct de vedere juridic, posibilitatea lui de manifestare este suspendată pentru o anumită perioadă de timp. Aceasta nu vizează orice vehicul, ci numai acele categorii de vehicule pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere, spre deosebire de obligația negativă impusă de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, care vizează orice vehicul, fie că pentru acesta legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere sau nu. Suspendarea exercițiului dreptului de a conduce presupune interdicția temporară de a conduce vehicule pe drumurile publice, câtă vreme obligația

reglementată de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală vizează interdicția absolută de conducere a vehiculului individualizat de organul judiciar, indiferent dacă aceasta se realizează pe drumul public sau în afara lui.

VI. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării este în sensul că încălcarea obligației de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar, impusă în cadrul controlului judiciar, nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunii prevăzute în art. 335 alin. (2) din Codul penal, întrucât obligația prevăzută în art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală nu este asimilată cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce.

În argumentarea opiniei exprimate s-a arătat că suspendarea exercitării dreptului de a conduce, situație premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, constituie o noțiune juridică și are o semnificație juridică stabilită de legiuitor în reglementarea extrapenală referitoare la circulația pe drumurile publice, și anume în O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În materia infracțiunilor contra siguranței circulației pe drumurile publice, care cuprinde infracțiunea prevăzută în art. 335 alin. (2) din Codul penal, noțiunile utilizate de legiuitorul Codului penal au semnificația atribuită tot de legiuitor în reglementarea extrapenală privind circulația pe drumurile publice (O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

În consecință, în accepțiunea dispozițiilor art. 335 alin. (2) din Codul penal, "suspendarea exercitării dreptului de a conduce" se referă exclusiv la sancțiunea contravențională complementară prevăzută în art. 96 alin. (2) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare; la efectul soluției de clasare sau de renunțare la urmărirea penală ori al soluției de renunțare la aplicarea pedepsei, amânare a aplicării pedepsei, încetare a procesului penal sau condamnare, reglementat în art. 103 alin. (1) lit. c), d) și e) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare; la măsura tehnico-administrativă a reținerii permisului de conducere (fără drept de conducere sau cu drept de conducere, ulterior expirării duratei pentru care s-a acordat dreptul de conducere) reglementată în art. 97 și 111 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare; la efectul inițierii procedurii de anulare a permisului de conducere obținut cu încălcarea normelor legale și la măsura de siguranță prevăzută în art. 108 lit. c) din Codul penal, constând în interzicerea exercitării profesiei de conducător de autovehicul, la care legiuitorul face referire explicită în art. 110 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Această concluzie rezultă și din enumerarea suspendării exercitării dreptului de a conduce, în economia dispozițiilor art. 335 alin. (2) din Codul penal, după "retragerea" permisului de conducere și "anularea" permisului de conducere, care constituie măsuri tehnico-administrative prevăzute în art. 97 alin. (1) lit. b) și c) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și care nu pot avea o altă semnificație juridică decât cea atribuită de legiuitor în dispozițiile O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În conformitate cu dispozițiile art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, organul judiciar care a dispus măsura preventivă neprivativă de libertate a controlului judiciar poate impune inculpatului ca, pe timpul controlului judiciar, să respecte obligația de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar.

Spre deosebire de dispozițiile art. 335 alin. (2) din Codul penal și ale O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, legiuitorul Codului de procedură penală nu operează cu noțiunea juridică de suspendare a exercitării dreptului de a conduce și nu asimilează obligația prevăzută în art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce, așa cum a procedat în cazul reținerii permisului de conducere.

Tot spre deosebire de dispozițiile art. 335 alin. (2) din Codul penal și ale O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, obligația reglementată în art. 215 alin. (2) lit.

i) din Codul de procedură penală nu privește exercitarea dreptului de a conduce, în general, ci numai conducerea vehiculelor anume stabilite de organul judiciar.

Prin urmare, legislația nu oferă un temei legal pentru asimilarea obligației prevăzute în art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce și nu asigură o suprapunere între obligația care poate fi impusă inculpatului în cadrul controlului judiciar și suspendarea exercitării dreptului de a conduce.

În plus, încălcarea obligației de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar este prevăzută sub o "sanctiune" proprie (specifică), constând în înlocuirea măsurii preventive a controlului judiciar cu măsura arestului la domiciliu sau cu măsura arestării preventive.

S-a mai susținut că în absența unui temei legal care să asimileze obligația prevăzută în art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală dispusă în cadrul controlului judiciar cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce, includerea încălcării obligației reglementate în art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală în sfera de aplicare a normei de incriminare cuprinse în art. 335 alin. (2) din Codul penal echivalează cu o interpretare extensivă a normei de incriminare, prin analogie, în defavoarea persoanei acuzate, interpretare care contravine art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În acest sens, în jurisprudența privind art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reflectată în Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza Coeme și alții împotriva Belgiei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că, potrivit jurisprudenței sale, art. 7 consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege). Dacă acesta interzice în special extinderea câmpului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni, el prevede, de asemenea, principiul că legea penală nu trebuie să fie aplicată extensiv în defavoarea persoanei acuzate, de exemplu, prin analogie.

În plus, această interpretare extensivă nu întrunește cerința previzibilității, în condițiile diferențelor de terminologie și de natură juridică dintre obligația reglementată în Codul de procedură penală în cadrul controlului judiciar și suspendarea exercitării dreptului de a conduce la care se referă Codul penal și O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

VII. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 1.707/C/2018/III-5/2019 din data de 21 august 2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că în urma analizei de admisibilitate a sesizării, efectuată în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, a rezultat că instanța care a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție este o curte de apel investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță (apel), chestiunea de drept a cărei dezlegare se cere nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar de lămurirea acestei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

În consecință, s-a apreciat că sunt îndeplinite condițiile formale de admisibilitate a sesizării.

Asupra chestiunii de drept supuse dezlegării s-a opinat în sensul că obligația de a nu conduce anumite vehicule din conținutul controlului judiciar nu poate constitui în același timp și o suspendare a dreptului de a conduce prevăzut în dispozițiile art. 335 alin. (2) din Codul penal, întrucât acest lucru înseamnă a accepta o incriminare dedusă pe cale de interpretare și, totodată, a sancționa de două ori aceeași abatere de la normele procesuale, aspect nepermis de normele legale și de standardele CEDO.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că natura juridică a măsurii controlului judiciar este esențialmente procesuală, având în vedere scopul în considerarea căruia a fost dispusă, limitele de aplicare, dar și consecințele juridice ale nerespectării ei.

Aceste consecințe sunt evaluate anticipat de către legiuitor, sancțiunea fiind reglementată în mod expres în dispozițiile art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală, care prevăd posibilitatea organului judiciar de a dispune înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestului la domiciliu sau a

arestării preventive.

În schimb, suspendarea exercitării dreptului de a conduce - una dintre situațiile premisă ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal nu este o noțiune calificată legal, absența unei definiții juridice fiind justificată prin natura evidentă a sensului pe care îl are termenul.

Prin raportare la dispozițiile O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suspendarea exercitării dreptului de a conduce are loc în următoarele ipoteze: aplicarea sancțiunii contravenționale complementare prevăzute de art. 96 alin. (2) lit. b), reținerea permisului de conducere și eliberarea unei dovezi fără drept de circulație, ca măsură tehnico- administrativă prevăzută de art. 97 alin. (1) lit. a), reținerea permisului de conducere și eliberarea unei dovezi înlocuitoare fără drept de circulație în condițiile art. 111 alin. (4), sesizarea instanței de judecată cu o cerere de anulare a permisului de conducere pe motiv că a fost obținut cu încălcarea normelor legale ori în situația în care împotriva titularului permisului de conducere s-a luat măsura de siguranță prevăzută de art. 108 lit. c) din Codul penal, caz în care suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune pe întreaga perioadă cât durează interzicerea dreptului de a exercita profesia sau ocupația de conducător de autovehicul.

În toate cazurile, suspendarea se dispune pe o perioadă limitată și privește exercițiul dreptului de a conduce pe drumurile publice la nivel generic pentru toate tipurile de vehicule ce fac parte din categoria pentru care s-a obținut permis de conducere.

De asemenea s-a arătat că starea de pericol în considerarea căreia se instituie interdicția de a conduce în cadrul controlului judiciar poate să nu aibă nicio legătură cu siguranța circulației pe drumurile publice, care este valoarea juridică ocrotită prin intermediul incriminării de la art. 335 din Codul penal.

În consecință, s-a arătat că între obligația de a nu conduce anumite vehicule și suspendarea exercițiului dreptului de a conduce pe drumurile publice există diferențe în ceea ce privește natura juridică, domeniul și limitele de aplicare.

VIII. Dispoziții legale incidente

Codul penal

Art. 1 alin. (2) - Legalitatea incriminării: Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită.

Art. 335 alin. (2): Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană al cărei permis de conducere este necorespunzător categoriei sau subcategoriei din care face parte vehiculul respectiv ori al cărei permis i-a fost retras sau anulat ori căreia exercitarea dreptului de a conduce i-a fost suspendată sau care nu are dreptul de a conduce autovehicule în România se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

Codul de procedură penală

Art. 215 alin. (2) lit. i) - Conținutul controlului judiciar:

Organul judiciar care a dispus măsura poate impune inculpatului ca, pe timpul controlului judiciar, să respecte una sau mai multe dintre următoarele obligații:

(...)

i) să nu conducă vehicule anume stabilite de organul judiciar;

Art. 215 alin. (3): În cuprinsul actului prin care se dispune luarea măsurii controlului judiciar sunt prevăzute în mod expres obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte pe durata acestuia și i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea- credință a obligațiilor care îi revin, măsura controlului judiciar se poate înlocui cu măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive.

Art. 215 alin. (7): În cazul în care, pe durata măsurii controlului judiciar, inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin sau există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, la cererea procurorului ori din oficiu, poate dispune înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 august 2006, cu modificările și completările ulterioare

Art. 96 alin. (1): Sancțiunile contravenționale complementare au ca scop înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii altor fapte interzise de lege și se aplică prin același proces-verbal prin care se aplică și sancțiunea principală a amenzii sau avertismentului.

Alin. (2):

Sancțiunile contravenționale complementare sunt următoarele:

- a) aplicarea punctelor de penalizare;
- b) suspendarea exercitării dreptului de a conduce, pe timp limitat;
- c) confiscarea bunurilor destinate săvârșirii contravențiilor prevăzute în prezenta ordonanță de urgență ori folosite în acest scop;
- d) imobilizarea vehiculului;
- e) radierea din oficiu a înmatriculării sau înregistrării vehiculului, în cazurile prevăzute la art. 17 alin. (4).

Alin. (3): Pentru încălcarea unor norme la regimul circulației, pe lângă sancțiunea principală sau, după caz, una dintre sancțiunile contravenționale complementare prevăzute la alin. (2) lit. c), d) și f), în cazurile prevăzute la art. 108 alin. (1) se aplică și un număr de 2, 3, 4 sau 6 puncte de penalizare.

Alin. (4): În cazul cumulului de 15 puncte de penalizare suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune de către șeful poliției rutiere din județul sau municipiul București care îl are în evidență pe titularul permisului de conducere.

(...)

Art. 97 alin. (1):

În cazurile prevăzute în prezenta ordonanță de urgență, polițistul rutier dispune și una dintre următoarele măsuri tehnico-administrative:

- a) reținerea permisului de conducere și/sau a certificatului de înmatriculare ori de înregistrare sau, după caz, a dovezii înlocuitoare a acestora;
- b) retragerea permisului de conducere, a certificatului de înmatriculare sau înregistrare ori a plăcuțelor cu numărul de înmatriculare sau de înregistrare;
- c) anularea permisului de conducere;
- d) ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar.

Alin. (2): Reținerea permisului de conducere ori a certificatului de înmatriculare sau de înregistrare se face de către polițistul rutier, de regulă odată cu constatarea faptei, eliberându-se titularului o dovadă înlocuitoare cu sau fără drept de circulație.

Alin. (3): Perioada în care titularul permisului de conducere nu are dreptul de a conduce un autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai se consideră perioadă de suspendare a exercitării dreptului de a conduce.

(...)

Art. 103 alin. (1):

Suspendarea exercitării dreptului de a conduce autovehicule și tractoare agricole sau forestiere se dispune:

a) pentru o perioadă de 30 de zile, dacă titularul permisului de conducere a săvârșit contravenții care cumulează 15 puncte de penalizare;

b) pentru o perioadă de 60 de zile, dacă titularul permisului de conducere cumulează din nou cel puțin 15 puncte de penalizare în următoarele 12 luni de la data expirării ultimei suspendări a exercitării dreptului de a conduce;

c) pentru o perioadă de 90 de zile când fapta conducătorului de autovehicul sau tramvai a fost urmărită ca infracțiune contra siguranței circulației pe drumurile publice și procurorul sau instanța de judecată a dispus clasarea în condițiile art. 16 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul de procedură penală, renunțarea la urmărirea penală, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei dacă nu a fost dispusă obligația prevăzută la art. 85 alin. (2) lit. g) din Codul penal;

d) pentru o perioadă de 90 de zile în cazul accidentului de circulație din care a rezultat decesul sau vătămarea corporală a unei persoane dacă a fost încălcată o regulă de circulație pentru care prezenta ordonanță de urgență prevede suspendarea exercitării dreptului de a conduce și instanța de judecată sau procurorul a dispus clasarea în condițiile art. 16 alin. (1) lit. b),

e) și g) din Codul de procedură penală, renunțarea la urmărirea penală, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei dacă nu a fost dispusă obligația prevăzută la art. 85 alin. (2) lit. g) din Codul penal ori încetarea procesului penal în condițiile art. 16 alin. (1) lit. e) și g) din Codul de procedură penală;

e) pentru o perioadă de 90 de zile, când titularul permisului de conducere a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă pentru infracțiunile prevăzute la art. 334 alin. (1) și (3) din Codul penal.

Art. 110: În cazul în care împotriva titularului permisului de conducere s-a luat măsura de siguranță prevăzută la art. 108 lit. c) din Codul penal, suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune pe întreaga perioadă cât durează interzicerea dreptului de a exercita profesia sau ocupația de conducător de autovehicul.

Art. 111 alin. (1):

Permisul de conducere sau dovada înlocuitoare a acestuia se reține în următoarele cazuri:

a) la cumularea a cel puțin 15 puncte de penalizare;

b) când titularul acestuia a săvârșit una dintre infracțiunile prevăzute la art. 334, art. 335 alin. (2), art. 336, 337, art. 338 alin. (1) și la art. 339 alin. (2), (3) și (4) din Codul penal;

c) la săvârșirea uneia dintre contravențiile prevăzute la art. 100 alin. (3), art. 101 alin. (3), art. 102 alin. (3) și în situația prevăzută la art. 115 alin. (1);

d) când titularul acestuia a fost declarat inapt pentru a conduce autovehicule, tractoare agricole sau forestiere ori tramvaie;

e) când prezintă modificări, ștersături sau adăugări ori este deteriorat;

f) când se află în mod nejustificat asupra altei persoane;

g) când perioada de valabilitate a expirat.

Alin. (2): La reținerea permisului de conducere, în cazurile prevăzute la alin. (1), titularului acestuia i se eliberează o dovadă înlocuitoare cu sau fără drept de circulație.

Alin. (3): În situațiile prevăzute la alin. (1) lit. a) și d), la art. 102 alin. (3) lit. a) și c) din prezenta

ordonanță de urgență, precum și în cele menționate la art. 334 alin. (2) și (4), art. 335 alin. (2), art. 336, 337, art. 338 alin. (1), art. 339 alin. (2), (3) și (4) din Codul penal, dovada înlocuitoare a permisului de conducere se eliberează fără drept de circulație.

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale

Art. 7 paragraful 1: Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național și internațional. De asemenea nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

IX. Opinia judecătorului-raportor

Opinia judecătorului-raportor a fost în sensul admiterii sesizării formulate de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017 și stabilirii că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce, iar încălcarea acesteia nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Judecătorul-raportor a apreciat, în esență, că cele două instituții juridice - suspendarea dreptului de a conduce, respectiv obligația prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală - sunt diferite sub aspectul naturii, limitelor și consecințelor juridice. Pe de altă parte, s-a arătat că asimilarea obligației prevăzute de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală cu o suspendare a dreptului de a conduce și includerea acestei obligații în sfera de aplicare a normei de incriminare prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal reprezintă o incriminare prin analogie în detrimentul persoanei acuzate, fapt ce contravine principiului legalității incriminării.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

X.1. Sub aspectul admisibilității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție

În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, "dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

Ca urmare, admisibilitatea sesizării formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea cumulativă a următoarelor cerințe:

- instanța care a formulat întrebarea, din categoria instanțelor anterior enumerate, să fie investită cu soluționarea cauzei în ultimul grad de jurisdicție;
- soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;
- problema de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare.

În speță, sunt îndeplinite toate cerințele cumulative anterior enunțate.

Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze cu minori este investită, în Dosarul nr. 7.322/285/2017, cu soluționarea apelului declarat de Parchetul de pe lângă Judecătoria (...) împotriva Sentinței penale nr. 406 din data de 16 mai 2018 a Judecătoriei (...).

Rezolvarea dată chestiunii de drept expusă în încheierea de sesizare este susceptibilă a avea consecințe juridice directe asupra stabilirii tipicității obiective a acțiunii penale și implicit asupra modului de soluționare a fondului cauzei.

În fine, din verificările efectuate a rezultat că problema de drept ce face obiectul sesizării nu a primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-o decizie de recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, aflat în curs de soluționare.

X.2. Chestiunea de drept supusă dezlegării

Soluționarea problemei de drept ce face obiectul prezentei cauze impune o analiză comparativă între măsura preventivă a controlului judiciar prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constând în obligația de a nu conduce anumite vehicule și suspendarea exercitării dreptului de a conduce vehicule pe drumurile publice, situația premisă a infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, sub aspectul naturii juridice, domeniul și limitele de aplicare a celor două situații juridice.

Infrațiunea de conducere a unui vehicul fără permis de conducere prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal se regăsește în titlul VII - Infracțiuni contra siguranței publice, capitolul II - Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice.

Obiectul juridic al acestei infracțiuni este reprezentat de relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice, căreia i se poate aduce atingere prin faptul că o persoană fără abilități teoretice sau practice de a controla o sursă de pericol desfășoară în concret o activitate care presupune controlul acestei surse de pericol¹.

¹ Sergiu Bogdan, Doris Alina Șerban, George Zlati, Noul Cod penal, Partea specială. Analize, explicații, comentarii. Perspectiva clujeană, Ed. Universul juridic, București, 2014, p. 596.

Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru relațiile sociale privitoare la siguranța circulației pe drumurile publice.

Așa cum s-a arătat mai sus, infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal are, printre altele, o situație premisă ce constă în conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană . . . căreia exercitarea dreptului de conducere i-a fost suspendat.

Întrucât suspendarea exercitării dreptului de a conduce nu este calificată legal, definirea infracțiunii prevăzută de art. 335 alin. (2) din Codul penal se face prin trimitere la legislația extrapenală, respectiv O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care constituie reglementarea-cadru în materia circulației pe drumurile publice.

Drept urmare, elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal sunt stabilite prin interpretarea sistematică a prevederilor relevante din cele două acte normative.

În concepția legiuitorului, suspendarea exercitării dreptului de a conduce reprezintă, în primul rând, o sancțiune contravențională complementară.

În acest sens sunt dispozițiile art. 96 alin. (2) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare: Sancțiunile contravenționale complementare sunt următoarele: (...) b) suspendarea exercitării dreptului de a conduce, pe timp limitat.

Natura de sancțiune contravențională complementară a suspendării exercitării dreptului de a

conduce se desprinde dintr-o serie de dispoziții cuprinse în O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 100 alin. (3), art. 101 alin. (3), art. 102 alin. (3), art. 103 alin. (1) lit. a) și b).

În al doilea rând, potrivit dispozițiilor art. 97 alin. (1) lit. a) coroborat cu art. 111 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reținerea permisului de conducere (fără drept de conducere sau cu drept de conducere, dar ulterior expirării duratei pentru care s-a acordat dreptul de conducere) dispusă ca măsură tehnico-administrativă de către polițistul rutier este asimilată cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce, în temeiul art. 97 alin. (3) din același act normativ (Perioada în care titularul permisului de conducere nu are dreptul de a conduce un autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai se consideră perioadă de suspendare a exercitării dreptului de a conduce).

În acest punct de analiză, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că dispozițiile art. 97 alin. (3) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu au natura unor dispoziții generale care să reglementeze toate situațiile ce pot fi asimilate unei suspendări a dreptului de a conduce. Aceste dispoziții legale, prin voința legiuitorului, privesc exclusiv măsura tehnico-administrativă a reținerii/retragerii/anulării permisului de conducere, urmată de eliberarea unei dovezi înlocuitoare fără drept de circulație în cazul reținerii permisului de conducere.

În al treilea rând, din coroborarea dispozițiilor art. 103 alin. (8) și ale art. 114 alin. (1) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune la momentul sesizării instanței de judecată în scopul anulării permisului de conducere obținut cu încălcarea normelor legale, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

În al patrulea rând, suspendarea exercitării dreptului de a conduce reprezintă un efect al soluției de clasare sau al soluției de renunțare la urmărirea penală ori al hotărârii penale definitive prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, încetarea procesului penal sau condamnarea, în cazurile prevăzute expres și limitativ de legiuitor în cuprinsul dispozițiilor art. 103 alin. (1) lit. c), d) și e) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare: Suspendarea exercitării dreptului de a conduce autovehicule și tractoare agricole sau forestiere se dispune: (...) c) pentru o perioadă de 90 de zile când fapta conducătorului de autovehicul sau tramvai a fost urmărită ca infracțiune contra siguranței circulației pe drumurile publice și procurorul sau instanța de judecată a dispus clasarea în condițiile art. 16 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul de procedură penală, renunțarea la urmărirea penală, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei dacă nu a fost dispusă obligația prevăzută la art. 85 alin. (2) lit. g) din Codul penal; d) pentru o perioadă de 90 de zile în cazul accidentului de circulație din care a rezultat decesul sau vătămarea corporală a unei persoane dacă a fost încălcată o regulă de circulație pentru care prezenta ordonanță de urgență prevede suspendarea exercitării dreptului de a conduce și instanța de judecată sau procurorul a dispus clasarea în condițiile art. 16 alin. (1) lit. b), e) și g) din Codul de procedură penală, renunțarea la urmărirea penală, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei dacă nu a fost dispusă obligația prevăzută la art. 85 alin. (2) lit. g) din Codul penal ori încetarea procesului penal în condițiile art. 16 alin. (1) lit. e) și g) din Codul de procedură penală; e) pentru o perioadă de 90 de zile, când titularul permisului de conducere a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă pentru infracțiunile prevăzute la art. 334 alin. (1) și (3) din Codul penal.

În al cincilea rând, în conformitate cu dispozițiile art. 110 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, suspendarea exercitării dreptului de a conduce se dispune, în cazul în care împotriva titularului permisului de conducere s-a luat măsura de siguranță prevăzută la art. 108 lit. c) din Codul penal, pe întreaga perioadă cât durează interzicerea dreptului de a exercita profesia sau ocupația de conducător de autovehicul.

Natura juridică a măsurii preventive a controlului judiciar este una esențialmente procesuală, ce derivă din scopul în considerarea căruia a fost dispusă, limitele de aplicare, precum și consecințele

juridice ale nerespectării ei. Obligațiile ce reprezintă conținutul acestei măsuri preventive, printre care și obligația negativă de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar, prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, au ca finalitate, potrivit art. 202 alin. (1) din Codul de procedură penală, asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori prevenirea săvârșirii unei alte infracțiuni.

Având în vedere scopul procesual pentru care este dispusă această măsură preventivă, consecințele nerespectării acesteia operează, la fel, la nivel procesual. Astfel, încălcarea obligației de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar are drept consecință o sancțiune proprie, specifică, evaluată în mod anticipat de legiuitor, fiind reglementată în mod expres prin dispozițiile art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală: În cazul în care, pe durata măsurii controlului judiciar, inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin (...), judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, la cererea procurorului ori din oficiu, poate dispune înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege.

Se remarcă însă că această sancțiune prevăzută expres de dispozițiile legale anterior menționate nu operează în mod automat, ci urmează să fie evaluată pe cale procesuală de către un organ judiciar.

Prin natura sa, suspendarea exercitării dreptului de a conduce își produce efectele restrictive asupra dreptului de a conduce pe drumurile publice.

În schimb, obligația de a nu conduce anumite vehicule din conținutul controlului judiciar nu înlătură sau suspendă dreptul de a conduce pe drumurile publice, ci condiționează acest drept prin restricționarea unor forme de manifestare. Această obligație nu privește exercitarea dreptului de a conduce, în general, ci numai conducerea vehiculelor anume stabilite de organul judiciar.

De asemenea, suspendarea exercitării dreptului de a conduce din conținutul infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal vizează acele vehicule pentru care legea prevede obligația deținerii unui permis de conducere și privește dreptul de a conduce pe drumurile publice. Or, obligația de a nu conduce vehicule anume stabilite de organul judiciar nu privește în mod automat dreptul de a conduce pe drumurile publice (poate fi vorba și despre un drum forestier, agricol) și se referă la orice tip de vehicul, fără să existe o limitare la autovehicule, tramvaie și alte vehicule pentru care legea prevede obligativitatea deținerii unui permis de conducere.

O altă distincție între suspendarea exercitării dreptului de a conduce și obligația prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală o reprezintă valoarea juridică ocrotită, care, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, așa cum s-a arătat anterior, constă în relațiile sociale privind siguranța circulației pe drumurile publice și care poate să nu aibă nicio legătură cu starea de pericol în considerarea căreia se instituie interdicția de a nu conduce în cadrul controlului judiciar.

Prin urmare, se constată că nu există niciun temei legal în baza căruia obligația prevăzută de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală să fie asimilată cu suspendarea exercitării dreptului de a conduce. Legiuitorul nu a prevăzut aceste efecte cum a făcut-o spre exemplu în cazul luării măsurii de siguranță prevăzute de art. 108 lit. c) din Codul penal, atunci când, în baza art. 110 din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se dispune suspendarea exercitării dreptului de a conduce pe întreaga perioadă cât durează interzicerea dreptului de a exercita profesia sau ocupația de conducător de autovehicul, sau în cazul reținerii permisului de conducere, potrivit dispozițiilor art. 97 alin. (3) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, în ceea ce privește sintagma suspendarea exercitării dreptului de a conduce, nu trebuie să se piardă din vedere că prioritară este regula interpretării gramaticale sau literale (ce implică analiza textului de lege), că dispozițiile de drept penal sunt de strictă interpretare și, nu în ultimul rând, trebuie să se țină cont de necesitatea interpretării acestor dispoziții în acord cu respectarea principiului previzibilității normei de incriminare.

Astfel, a include încălcarea obligației de a nu conduce anumite vehicule stabilite de organul judiciar, reglementată de art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, în sfera de aplicare a normei de incriminare cuprinse în dispozițiile art. 335 alin. (2) din Codul penal reprezintă o interpretare extensivă a normei de incriminare, soluție ce încalcă principiul fundamental al legalității incriminării prevăzut de art. 1 alin. (1) din Codul penal, care nu permite nici incriminarea prin analogie, nici aplicarea prin analogie a unei dispoziții procesual penale, în detrimentul persoanei acuzate.

Principiul legalității incriminării și pedepsei presupune că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să prevadă acest lucru (*nullum crimen sine lege*) și nicio sancțiune penală nu poate fi aplicată dacă ea nu era prevăzută de lege pentru fapta comisă (*nulla poena sine lege*). Legalitatea incriminării și a pedepsei apare ca una dintre cele mai importante limitări ale lui *ius puniendi*, ea reprezentând principala garanție a securității juridice a cetățeanului în fața dreptului penal. Acest deziderat de securitate presupune în mod necesar posibilitatea oricărei persoane de a cunoaște, anterior comiterii, faptele care constituie infracțiuni și sancțiunile aplicabile în cazul săvârșirii lor.²

² Florin Streteanu, Daniel Nițu, *Drept penal, Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 35.

Analogia în defavoarea inculpatului este unanim considerată ca fiind inadmisibilă, iar în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a statuat în mod constant că art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale consacră, între altele, interdicția aplicării legii penale în mod extensiv în dezavantajul acuzatului, de exemplu, prin analogie.³

³ În acest sens, Hotărârea Curții în Cauza Dragotoniș și Militaru-Pidhorni împotriva României din 24.08.2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 420 din 23 iunie 2010.

În raport cu cele arătate, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: "Dacă obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal".

Va stabili că obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce, iar încălcarea acesteia nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Suceava - Secția penală și pentru cauze penale cu

minori în Dosarul nr. 7.322/285/2017, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: "Dacă obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce și întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal" și stabilește că:

Obligația inculpatului de a nu conduce vehicule anume stabilite, impusă de organul judiciar pe timpul măsurii preventive a controlului judiciar conform art. 215 alin. (2) lit. i) din Codul de procedură penală, nu constituie o suspendare a exercitării dreptului de a conduce, iar încălcarea acesteia nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

WWW.JURI.RO